

Dimenze genderově citlivé metodiky a didaktiky

podle Geritt Kaschuby / Karin Derichs-Kunstmann

1. Dimenze „obsahy“

Kategorie	Otázky
Gendrové perspektivy v oblasti práce s dětmi a mládeží jako téma	<ul style="list-style-type: none">• Jsou genderové aspekty zohledňovány na seminářích v rámci pomoci mládeži jako obecné průřezové perspektivy?• Jaká témata se obzvláště hodí k objasňování genderových perspektiv?• Je nabídnuta příležitost k tomu, aby mohly ze strany účastníků se žen/mužů vzejít určitá témata?• Jsou zohledněny také znalosti žen/dívek/mužů/chlapců a genderového výzkumu (a výzkumu migrace)?• Pracuje se na vytváření genderově diferencovaných a genderově vědomých koedukativních přístupů v oblasti práce (pomoci) s dětmi a mládeží?• Došlo k integraci politické strategie rovného postavení žen a mužů – gender mainstreamingu – jako průřezové strategie?• Jsou genderově hierarchické struktury a procesy z oblasti „doing gender“ v konkrétní oblasti pomoci dětem a mládeží tematizovány? Jsou tematizovány hierarchické struktury týkající se migrační historie a etnických přiřazení?• Jak se daří tematizovat kategorii pohlaví a genderové rozdíly v rámci akcí dalšího vzdělávání, bez toho, aniž by docházelo k novému upevňování určitých stereotypů či přiřazení?
Orientace na rozmanité životní situace, životopisy	<ul style="list-style-type: none">• Je vytvořena souvislost mezi osobními zkušenostmi (třeba s diskriminací) účastníků a účastnic a společenskými poměry?• Jsou obsahy seminářů vztaženy na rozmanité životní světy a biografie žen/dívek a mužů/chlapců různého původu a generace?• Jak je umožněna tematizace různých životních plánů a různorodých modelů ženství a mužství účastníků se žen/dívek a mužů/chlapců?• Jsou tyto rozmanité modely tematizovány v souvislosti se vztahem generací (v oblasti pomoci dětem a mládeží) mezi pedagožkami a pedagogy a dětmi/mládeží?

Vodítka a kontrolní seznamy > odborná realizace > Dimenze genderově citlivé metodiky a didaktiky

	<ul style="list-style-type: none">• Jakou pozici/hodnotu má genderová sebereflexivita v oblasti vzdělávání?
Komunikace a struktura genderových vztahů	<ul style="list-style-type: none">• Patří genderově spravedlivý jazyk a komunikace do obsahu seminářů dalšího vzdělávání a dbá se na tyto aspekty?• Jsou ve vztahu k účastníkům a účastnicím tematizovány různé „genderové zájmy“, společenské oblasti a „nesoučasnosti“ ve znalostech genderového diskurzu v rámci pomoci dětem a mládeži a jsou tyto aspekty předmětem vzdělávání?• Je v rámci semináře podporována genderová schopnost komunikace a řešit konflikty?• Je participace žen/dívek a mužů/chlapců různého původu tematizována jako centrální požadavek v různých oblastech pomoci dětem a mládeži? Je tato participace na seminářích praktikována?• Jsou tematizovány styly vedení z hlediska genderové perspektivy (kooperace, odhierarchizování atd.)?
Transfer & orientace na konkrétní jednání	<ul style="list-style-type: none">• Jak jsou zprostředkovávány znalosti a praktické jednání směřující k využívání genderové perspektivy v práci (například genderová analýza a genderové plánovací instrumenty)?• Jsou v souvislosti s genderovými vztahy vypracovávány společenské a na subjekt orientované strategie?

2. Dimenze „vedení“

Kategorie	Otázky
Dělba práce v týmu	<ul style="list-style-type: none">• Kdo tvoří tým? U jakých témat a cílových skupin je důležité, aby byla ve vedení žena a muž, kdy jsou důležitější jiné kategorie jako generace, migrační historie nebo sexuální orientace?• Jak jsou v týmu mezi ženu a muže rozděleny role: Kdo je zodpovědný za tělesnou práci, kreativní metody, tematické inputy, organizační záležitosti?• Existuje v týmu ohledně rolí flexibilita?• Uvědomuje si tým funkci „příkladu/orientace“ jako ženy/muže ve vedení?

Vodítka a kontrolní seznamy > odborná realizace > Dimenze genderově citlivé metodiky a didaktiky

Autenticita	<ul style="list-style-type: none">• Zviditelňují se muži a ženy – vedoucí se svými vlastními genderově politickými, obsahovými postoji a biografickými zkušenostmi? Zkoumají se autentické osobnosti vedoucích pod genderovými aspekty?
Genderové kompetence	<ul style="list-style-type: none">• Mají vedoucí• genderové odborné nebo tematické znalosti o pomoci dětem nebo mládeži?• znalosti o teoretických přístupech rovného postavení žen a mužů, rozdílech a dekonstrukci pohlaví?• genderovou sebereflexivitu?• metodickou kompetenci – zvláště ohledně genderové komunikace a interakce?• genderově spravedlivý jazyk?• schopnost postupovat ve vztahu k jednotlivcům a jednotlivým situacím a navazovat na zdroje a potenciály jednotlivců?• znalosti o životních situacích, biografiích, průběhu vzdělání žen/dívek a mužů/chlapců různých generací, etnického původu, sociální vrstvy či prostředí?• znalosti o tom, že je třeba zohledňovat nesoučasnost a různé „genderové znalosti“ účastnic a účastníků?• znalosti o transferu v souvislosti s profesním každodenním životem a schopnost zprostředkovat, že účastníci a účastnice jsou schopné rozpoznat praktický užitek genderového jednání?

3. Dimenze „metody“

Kategorie	Otázky
Metodické uspořádání & participace	<ul style="list-style-type: none">• Vychází se z „celkového“ pojetí metod, které se využívá na kognitivní, tělesné a afektivně emocionální úrovni, a tím oslovuje různé smysly a záliby účastníků a účastnic?• Plánuje se změna mezi interakcí, akcí a reflexí?• Je k dispozici prostor pro sebevzdělávání (kromě řízeného vzdělávání)?• Postupuje se ve vztahu k obsahovým a metodickým zájmům účastnicích se žen a mužů participativně?

Vodítka a kontrolní seznamy > odborná realizace > Dimenze genderově citlivé metodiky a didaktiky

Zaměření na gender	<ul style="list-style-type: none">• Jsou tyto metody vhodné k prolomení genderově hierarchických struktur a situací dominance na seminářích?• Je metodický postup vědomě využíván v případě iritací – například ve vztahu k genderovým rolím?• Dbá se na to, aby si účastnice a účastníci uvědomili vlastní potenciály ve vztahu k „genderovým kompetencím“?• Jsou odkrývána „slepá místa“ ve vztahu k genderovým vzorům interpretace, vnímání a chování a jsou účastníci a účastnice motivovány k tomu, aby se tím konstruktivně zabývali?• Umožňují metody interakci genderových obsahů vzdělávacího opatření?• Jak je ve skupině metodicky umožněna reflexe komunikace a vztahových struktur pod úhlem genderových hledisek?
Sociální formy	<ul style="list-style-type: none">• Umožňuje volba sociální formy navázání na potenciály a zkušenosti účastnicích se žena a mužů? Například• vytváření genderově homogenních malých skupin• vytváření malých skupin podle migrační historie• malé skupiny s oběma pohlavími vždy s následnou výměnou zkušeností v plénu.• Existují pravidla a dohody ohledně společné práce, které umožňují dehierarchizaci participace na rozhodnutích a strukturování učebního klimatu?
Média, materiály	<ul style="list-style-type: none">• Vyskytují se různé životní světy žen/dívek, mužů/chlapců s nebo bez migrační historie?• Zohledňuje výběr médií a materiálů zájmy žen a mužů různého původu a generací?• Jak je strukturována reprezentace genderových vztahů v médiích, jsou zde eliminovány stereotypy nebo se vědomě používají?• Používá se genderově spravedlivý jazyk?
Plánovací a vyhodnocovací instrumenty	<ul style="list-style-type: none">• Dělá se předem sběr informací o zájmech účastníků a účastnic?• Koná se v průběhu nebo na konci vzdělávacího opatření dotazování účastnic a účastníků, kde jsou kladeny otázky pod úhlem genderových aspektů?• Jsou používány nástroje k sebeevaluaci vedení?• Dochází v týmu k reflexi ohledně metod, obsahů, účastníků a účastnic, vlastního chování ve vedoucí pozici, dělby práce a jazyka?

Vodítka a kontrolní seznamy > odborná realizace > Dimenze genderově citlivé metodiky a didaktiky

Reflexe metod	<ul style="list-style-type: none">• Je zajištěno, že dochází ke ztransparentnění důvodů pro volbu určité metody na metaúrovni, pro vedení určitých jednotek ženou/mužem, a dochází k reflexi ze strany účastníků a účastnic?
----------------------	--

4. Dimenze „Rámcové podmínky vzdělávací práce“

Kategorie	Otázky
Sociální učební prostory	<ul style="list-style-type: none">• Jak jsou místnosti vybaveny a uspořádány?• Jak jsou dostupné? Kdo má přístup do jakých místností?• Umožňuje zasedací pořádek komunikativní výměnu zkušeností?•
Přístupy a dostupnost: místo a čas	<ul style="list-style-type: none">• Byly eliminovány prostory, kde by mohl mít člověk strach, jako například skrytá tmavá parkoviště či tmavé chodby?• Je zajištěno spojení s veřejnou hromadnou dopravou nebo transportní služba přímo na místo a odvoz?• Do jaké míry jsou ohledně času zohledňovány různé životní situace žen a mužů – například s dětmi nebo bez dětí?
Programy	<ul style="list-style-type: none">• Je na akcích pro ženy/muže či na smíšených akcích nabídnuto hlídání dětí?• Vyskytují se ženy a muži různého původu například jako adresáti nebo cílové skupiny ve výběrových řízeních?• Je používán genderově spravedlivý jazyk?
Finanční a personální zdroje	<ul style="list-style-type: none">• Je umožněno, aby v týmu pracovali muži i ženy?• Jsou zohledněny různé životní situace a profesní kontexty účastníků a účastnic?

5. Dimenze „účastnice a účastníci“

Kategorie	Otázky
Složení skupiny účastníků a účastnic	<ul style="list-style-type: none">• Je zohledňováno složení účastníků a účastnic podle pohlaví, etnického /migračního původu, sociální vrstvy, sexuální orientace, životní fáze a generace?• Kdy a s jakým cílem jsou vypisovány explicitní nabídky pro specifické skupiny jako například mužské nebo ženské odborné síly s migrační historií a jaké dopady má dané složení na průběh vzdělávací aktivity?• Jaké životní zkušenosti a kompetence s sebou přinášíte? Jaké genderové znalosti mají účastníci a účastnice?
Přístupy k ženám a mužům různého původu a generací	<ul style="list-style-type: none">• Jsou vyhledávány přístupy k dalším cílovým skupinám formou kooperace s jinými institucemi, úřady, (samoorganizovanými) skupinami?• Jak jsou oslovovány ženy a muži s a bez migrační historie, například ve výběrových řízeních?• Do jaké míry zohledňuje další vzdělávání dané výchozí podmínky žen a mužů?
Vztahy ve skupině	<ul style="list-style-type: none">• Jaké rozdělení rolí a vztahů mezi ženy a muže (s nebo bez migrační historie, různých generací atd.) jsou zviditelněny – ve vztahu k moci, zodpovědnosti, péči?• Kdy je nabídnuto odkrýt či tematizovat při interakci a komunikaci během vzdělávací aktivity přiřazení týkající se pohlaví či etnického původu?
Genderové zájmy	<ul style="list-style-type: none">• Do jaké míry je umožněna artikulace potřeb a zájmů účastníků se žen a mužů, tak aby mohly tyto ženy a tito muži převzít zodpovědnost za sebe a vlastní zájmy?• Jsou tyto zájmy vnímány/zohledňovány a začleněny do průběhu aktivit? Dbá se na to, aby nebyly hodnoceny jako „genderově specifické“ zájmy?• Jaké možnosti jsou nabídnuty k tematizaci účastníků a účastnic jako mužů/žen různého původu, generací atd. na základě vlastní biografie nebo společenských výchozích podmínek, a tím i souvisejících zájmů o téma pohlaví?• Do jaké míry se daří vytvořit klima, ve kterém je respektováno genderové vnímání sama sebe a hranice jednotlivých účastníků a účastnic?

Zdroj: Geschlechtergerechte Didaktik in der Fort- und Weiterbildung (Genderově spravedlivá didaktika v dalším vzdělávání). Eine Handreichung für die Praxis (Příručka pro praxi), vypracoval Dr. Gerrit Kaschuba, Výzkumný ústav pro sociální výzkum ženské politiky - tifs e.V. Tübinger Institut für frauenpolitische Sozialforschung
Objednávka: info@fobiglienicke.verwalt-berlin.de, 030 / 48 48 1-121